

მენეჯმენტის პერსპექტივაში გლობალიზაციის პირობებში

მარინა გელევანიშვილი

ბიოლოგიის აკადემიური დოქტორი,
კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის რექტორის მოადგილე,
ხარისხის უზრუნველყოფის სამსახურის ხელმძღვანელი

გიორგი შიხაშვილი

ეკონომიკის აკადემიური დოქტორი,
კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის სრული პროფესორი

გლობალიზაციის პირობებში კაცობრიობის წინაშე მდგარი კომპლექსური სოციალურ-ეკონომიკური პრობლემების გადაჭრა და საზოგადოების რეალური პროგრესი შეუძლებელია სწორი თეორიულ-მეთოდოლოგიური საფუძვლების შექმნა-ჩამოყალიბებისა და შესაბამისი მმართველობითი საქმიანობის განხორციელების გარეშე.

სტატისის მიზანია, ვიმსჯელოთ უახლესი, ინოვაციური ეკონომიკურ-მმართველობითი კონცეფციებისა და პარადიგმების შესახებ, რომელთა საფუძველზე ცივილიზებულ ქვეყნებში უკვე ვითარდება ბიზნეს-სამენეჯმენტო თეორია და პრაქტიკა, რაც აუცილებლად უნდა იქნეს გათვალისწინებული ჩვენს ქვეყანაშიც. ამ მხრივ, მიზანშეწონილად მიგვაჩნია, განვიხილოთ შემდეგი აქტუალური მიმართულებები:

1. მდგრადი განვითარების კონცეფცია და ეკოლოგიური მენეჯმენტი;
2. საზოგადოებრივი განვითარების რელიგიური კონცეფციები;
3. პ. ღრაკერის კონცეპტუალური პარადიგმები მენეჯმენტის განვითარებისათვის.

1. მდგრადი განვითარების კონცეფცია და ეკოლოგიური მენეჯმენტი

სოციალურ-ეკონომიკური პროცესების ჰარმონიზაციის მიზნით გაეროს მიერ მთელი მსოფლიოსათვის რეკომენდებულია განვითარების თეორიულ-მეთოდოლოგიური საფუძველი – „მდგრადი განვითარების კონცეფცია“¹.

1 იხ. გაეროს ვებ-გვერდზე: <http://www.un.org/documents/ga/conf151/aconf15126-1annex1.htm>.

მდგრადი განვითარება არის XXI საუკუნის სოციალურ-ეკონომიკური და მმართველობითი თეორიისა და პრაქტიკის ამოსავალი კონცეპტუალური პარადიგმა, რომლის მიზანია ისეთი საზოგადოებრივი სისტემის შექმნა, რომელიც ეკონომიკური განვითარებისა და გარემოს დაცვის ინტერესების გათვალისწინებით უზრუნველყოფს ადამიანის ცხოვრების დონის ამაღლებას და მომავალი თაობების უფლებას - ისარგებლონ შეუქცევადი რაოდენობრივი და ხარისხობრივი ცვლილებებისაგან მაქსიმალურად დაცული ბუნებრივი რესურსებითა და გარემოთი.

მდგრადი განვითარების მისაღწევად აუცილებელია, რომ გარემოს დაცვა აღიარებულ იქნეს განვითარების პროცესის განუყოფელ ნაწილად და არ განიხილებოდეს მისგან განცალკევებით.

გლობალური ეკოლოგიური დეგრადაციის ერთ-ერთი ძირითადი მიზეზია წარმოების და მოხმარების ისეთი სტრუქტურა, რომელიც ვერ უზრუნველყოფს მდგრად განვითარებას, განსაკუთრებით ეს ითქმის ინდუსტრიულად განვითარებულ ქვეყნებზე.

მდგრადი განვითარების კონცეფციის მოთხოვნების მიხედვით, ქვეყნების მთავრობებმა უნდა შეიმუშაონ მდგრადი განვითარების სტრატეგიები, რათა გააერთიანონ მთლიან სისტემაში სოციალური და ეკოლოგიური პოლიტიკა ყველა სამინისტროს და საქმიანობის დონეზე საგადასახადო და საბიუჯეტო სფეროს ჩათვლით.

მთლიანად ფასებმა, ბაზრებმა, საგადასახადო და ეკონომიკურმა პოლიტიკამ უნდა განსაზღვროს და უზრუნველყოს საზოგადოების გონივრული დამოკიდებულება ეკოლოგიური სისტემის მიმართ. ამ მიზნით რადიკალური ცვლილებებია საჭირო საზოგადოებრივი წარმოების პრაქტიკულად ყველა სფეროში (ენერგეტიკა, მრეწველობა, მშენებლობა, ტრანსპორტი, სოფლის და სატყეო მეურნეობა, კავშირგაბმულობა, წყალმომარება, ნარჩენების გადამუშავება, ჯანდაცვა, ტურიზმი და სხვა).

ასეთი მიზნების მისაღწევად აუცილებელია ძირეული ცვლილებების განხორციელება ინფორმატიკის, დაგეგმვისა და მართვის სფეროებში.

მდგრადი განვითარების თეორია უსარგებლო იდეოლოგიად დარჩება, თუ არ შემუშავდება სათანადო მეთოდოლოგია და არ განხორციელდება შესაბამისი მართვა. ეფექტიანი გარემოსდაცვითი მართვისათვის აუცილებელია სახელმწიფოებრივი და არასახელმწიფოებრივი (როგორც სამეწარმეო, ასევე არასამეწარმეო) სექტორებისათვის დამახასიათებ-

ლი პრინციპებისა და მეთოდების ჰარმონიული შეხამება. სწორედ ასეთ საფუძველს უნდა ეყრდნობოდეს ეკოლოგიური მენეჯმენტი ბიზნესში, რომლის ეკოლოგიურად გაუაზრებელი საწარმოო საქმიანობის შედეგად ვითარდება უმწვავესი სოციალურ-ეკონომიკური და გარემოსდაცვითი პრობლემები. ამიტომაც ეკონომიკური და ეკოლოგიური საწყისების ჰარმონიზაცია საწარმოს დონეზე – უნდა აღვიქვათ როგორც მდგრადი განვითარების თეორიის ფუძემდებლური ბიზნეს-სამენეჯმენტო პარადიგმა და პრაქტიკული შედეგების მიღწევის უმთავრესი გზა.

ეკოლოგიური მენეჯმენტი, თავისი არსით, ახალი ფენომენია ბიზნესისა და მართვის თეორიისა და პრაქტიკისათვის. ფართო გაგებით, ეს არის სახელმწიფოს მიერ რეგულირებადი საქმიანობა ყველა ორგანიზაციისა და პიროვნებისა მდგრადი განვითარების მიზნის მისაღწევად. სხვაგვარად, ეკოლოგიური მენეჯმენტი არის ორგანიზაციის მიერ რესურსების მობილიზების პროცესი, რომელიც გამიზნულია გარემოსდაცვითი პრობლემების გადასაჭრელად.

ეს განმარტება შესაფერისია საზოგადოების სამივე სექტორის (სამთავრობო, სამეწარმეო და არასამეწარმეო) ყველა ორგანიზაციისათვის. ამასთან, ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში საჭიროა მოხდეს დიფერენცირება ობიექტის სპეციფიურობიდან გამომდინარე, ვინაიდან მმართველობის პროცესის საერთო მსგავსებასთან ერთად აღნიშნულ ორგანიზაციებს შორის არსებობს მნიშვნელოვანი განსხვავებაც.

მდგრადი განვითარების კონცეფციის მიხედვით, საქმიანმა და სამრეწველო წრეებმა უნდა:

- შეიმუშაონ ისეთი საწარმოო პოლიტიკა, რომლის განხორციელება უზრუნველყოფს მათი საქმიანობის გარემოზე მავნე ზემოქმედების შემცირებას;

- უზრუნველყონ, რომ საწარმოო პროცესების მართვა ხორციელდებოდეს გარემოსდაცვითი პრინციპების სრული დაცვით.

ეკოლოგიური მენეჯმენტი კონკრეტული საწარმოს დონეზე უნდა ეყრდნობოდეს გარემოს დაცვის საერთაშორისო სტანდარტებს, რომელთაგან უმნიშვნელოვანესია ISO 14001 სტანდარტი „გარემოს დაცვის მართვის სისტემები, მოთხოვნები და ხელმძღვანელობა გამოყენების მიზნით“. იგი მოიცავს ისეთ საკითხებს, როგორიცაა:

- საერთო მოთხოვნები;
- ეკოლოგიური პოლიტიკა;

- დაგეგმვა (ეკოლოგიური ასპექტები, კანონმდებლობა და სხვა მოთხოვნები, მიზნები და ამოცანები, გარემოსდაცვითი მართვის პროგრამები);

- დანერგვა და ფუნქციონირება (ორგანიზაციული სტრუქტურა და პასუხისმგებლობა; მომზადება და კომპეტენტურობა; კავშირები; ღოკუმენტაციისა და სამუშაოთა მართვა; ავარიული სიტუაციების მართვა);

- კონტროლი და კორექტირება (მონიტორინგი; შეუსაბამობათა კორექტირება; საინფორმაციო ღოკუმენტები; გარემოსდაცვითი სისტემის მართვის აუდიტი);

- ანალიზი ხელმძღვანელობის მხრიდან და სხვა მომენტები.

ცივილიზებულ ქვეყნებში საწარმოების ეკოლოგიური საქმიანობა ემყარება საერთაშორისო სტანდარტების მოთხოვნებს. ნაწარმს უნდა გააჩნდეს შესაბამისობის სერთიფიკატი და გარემოსდაცვითი სერთიფიკატი.

საწარმოს ეკოლოგიური პოლიტიკა თავისი ხასიათით ობიექტის ინდივიდუალური ვალდებულებაა, რომლის მიხედვითაც ხდება მისი საქმიანობის შეფასება ყველა დაინტერესებული შიგა და გარე ჯგუფების მიერ. ეკოლოგიური პოლიტიკა ეფუძნება ეკოლოგიური მენეჯმენტის წარმატებულ პრაქტიკას. ეკოლოგიური პოლიტიკა შეესატყვისება ეკოლოგიური პროგრამის მიზნებს. **ეკოლოგიური მენეჯმენტი საწარმოს საერთო მენეჯმენტის შემადგენელი ნაწილია და დაკავშირებულია ხარისხისა და უსაფრთხოების მენეჯმენტის სისტემებთან.**

საწარმოს ეკოლოგიური პროგრამა იმ კონკრეტული მიზნებისა და მოქმედებების აღწერაა, რომლებმაც უნდა უზრუნველყონ გარემოს ოპტიმალური დაცვა გარკვეულ არეალში. პროგრამა მოიცავს დასახული მიზნების შესრულებისათვის საჭირო ღონისძიებების ნუსხას, მათი კონკრეტული ვადების ჩათვლით.

ასეთია საწარმოს ეკოლოგიური მენეჯმენტის ორგანიზაციის უმნიშვნელოვანესი მიმართულებები ცივილიზებულ ქვეყნებში. ჩვენში ახლა მიმდინარეობს გარკვეული მუშაობა ამ სფეროს დახვეწის მიზნით, რაშიც აუცილებლად უნდა იქნეს გათვალისწინებული მოწინავე უცხოური ქვეყნების თეორიულ-მეთოდოლოგიური და პრაქტიკული გამოცდილება.

საქართველოში გარემოსდაცვითი სტანდარტების დანერგვას ბევრი გარემოება უშლის ხელს, რომელთაგან უმთავრესია საჭირო ფინანსური სახსრების უქონლობა, რასაც სათანადო ორგანოების ინერტულობაც ემატება.

ბუნებათცვადა საწარმოებმა სათანადოდ უნდა გაიაზრონ საკუთარი ეკოლოგიური მიზნები და შესაბამისად წარმართონ გარემოსდაცვითი საქმიანობა. ორგანიზაციული თვალსაზრისით, მათთვის აუცილებელია სათანადო ქვედანაყოფების შექმნა მართვის სტრუქტურაში.

დღეისათვის საქართველოში მხოლოდ თითქმის ჩამოსათვლელ საწარმოებში არსებობს სპეციალური ეკოლოგიური სამსახური. ეს ისეთი ნაკლია, რომელიც არ გააჩნდა საბჭოურ გარემოსდაცვით სისტემასაც კი.

ეკოლოგიური პრობლემები წარმოიშობა კონკრეტული ბუნებათცვალი საწარმოს საქმიანობის პროცესში. სწორედ საწარმოა მიზეზი ეკოლოგიური გართულებების წარმოქმნა-გამწვავებისა, სწორედ ამ მიზეზს უნდა ვებრძოლოთ და არა შედეგს, როგორც ეს საბჭოურ პერიოდში ხდებოდა.

დღევანდელ პირობებში აუცილებელია ხელისუფლებამ, კომპეტენტურმა ორგანოებმა და ცალკეულმა საწარმოებმა უმოკლეს დროში მოაგვარონ თითოეულ ბუნებათცვალ ობიექტებზე გარემოსდაცვითი სამსახურების შექმნა-ფუნქციონირების საკითხი.

2. საზოგადოებრივი განვითარების რელიგიური კონცეფციები

გლობალური პრობლემატიკის ქრისტიანული გააზრების საფუძველზე შესაძლებელია ვიმსჯელოთ, აგრეთვე, საზოგადოების ღვთივსულიერი, მდგრადი განვითარებისა და თეოლოგიური ზასიათის ბიზნეს-სამენეჯმენტო პარადიგმების შესახებ.

სამეურნეო საქმიანობის ბიბლიურ-ქრისტიანულ ასპექტებს დიდი ზანია იკვლევენ დასავლეთის მოწინავე უნივერსიტეტები და სპეციალიზებული ინსტიტუტები. უცხოეთში ჩამოყალიბდა ისეთი მეცნიერული დისციპლინები, როგორიცაა: თეოლოგიური ეკონომიკა, ქრისტიანული ეკონომიკა, თეოლოგიური სამეურნეო ეთიკა, ქრისტიანული ბიზნესი, საეკლესიო მეურნეობის მენეჯმენტი და სხვა.

გამოკვლევების შედეგების პრაქტიკული გამოყენების საფუძველზე საზღვარგარეთ იქმნება სათანადო სამეურნეო-საფინანსო კანონმდებლობა და ვითარდება ზნეობრივი ბიზნესი.

აქედან გამომდინარე, საჭიროდ მიგვაჩნია, რომ ანალოგიური კვლევები ჩვენშიც ჩატარდეს.

ზნეობრივი ეკონომიკის და მართვის ფუნდამენტურ რელიგიურ საკითხებს იკვლევენ თანამედროვე ამერიკელი მეცნიერები მ. სტაქჰაუსი, დ. მაკკანი, შ. როელსი და პ. უილიამსი. მათი ნაშრომებიდან აღსანიშნავია ფუნდამენტური მონოგრაფია – „მორალური ბიზნესი. ეკონომიკური ცხოვრების ეთიკის კლასიკური და თანამედროვე რესურსები“.¹

წიგნში განხილულია ისეთი მნიშვნელოვანი საკითხები, როგორიცაა: ეკონომიკის ბიბლიური პრინციპები; მართლმადიდებლური, კათოლიკური და პროტესტანტული მიდგომები ეკონომიკაში; რელიგია და ეკონომიკური კულტურა; ბიზნესის და მენეჯმენტის რელიგიური გააზრება.

აღსანიშნავია, აგრეთვე, ს. რაეს და კ. ვონგის ნაშრომი – „უმაღლესი პატიოსნება. იუდეურ-ქრისტიანული მიდგომა ბიზნესის ეთიკისადმი“,² **მასში განხილულია შემდეგი საკითხები:** ქრისტიანობა, ბიზნესი და პოსტ-თანამედროვე ზნეობა; კორპორაციების ეთიკა გლობალურ ეკონომიკაში; ეკონომიკური განვითარება და გარემო.

მართლმადიდებლური მოძღვრების მიხედვით, შემოსავლის მქონე ადამიანმა შემძღბისამებრ, თავისი სახსრებით შემდეგი მმართველობითი და საგადასახადო-საფინანსო მოვალებები და საქმეები უნდა აღასრულოს:

- 1) პატივი მიაგოს ღმერთს და სახსარი შესწიროს ეკლესიის განვითარებას;
- 2) გაიღოს მოწყალება და დაეხმაროს გაჭირვებულებს;
- 3) მოიხადოს მოქალაქეობრივი მოვალეობა სახელმწიფოს და საზოგადოების წინაშე;
- 4) იზრუნოს ღმერთის ქმნილების – ბუნების დაცვა-შენარჩუნებისათვის;
- 5) დაიკმაყოფილოს პირადი და საოჯახო მოთხოვნილებები;
- 6) გამოიხადოს, შეინარჩუნოს და განავითაროს შემოსავლის წყარო;
- 7) გაიღოს სახსრები მიცვალებულთა სულების საოხად.

ასეთი ღვთაებრივი სიბრძნე და ქრისტიანული ეკონომიკის კონცეფცია უნდა დაედოს საფუძვლად ყოველი ადამიანისა და მთელი საზოგადოების საქმიანობას ცხოველქმედების ყველა სფეროში, მათ შორის, უპირველესად

1 M. Stackhouse, D. McCann, S. Roels, P. Williams. On Moral Business. Classical and Contemporary Resources for Ethics in Economic Life. Michigan, 1995.

2 S. Rae, K. Wong. Beyond Integrity. A Judeo – Christian Approach to Business Ethics. Michigan, 1996.

სამეურნეო-მმართველობით საქმიანობაში. ეს არის მთელი საზოგადოებრივი საქმიანობის მართვის ბიბლიური პრინციპი.

აღნიშნული მოვალეობები უფლისმიერად აკისრია ყველას – ცალკეულ ადამიანს, ოჯახს, სამთავრობო, სამეწარმეო თუ არასამეწარმეო ორგანიზაციებს, პარლამენტს, სასამართლოს, მასმედიას, მთლიანად სახელმწიფოს, მის ლიდერებს, მეფეებს, პრეზიდენტებს და თვით ეკლესიასაც.

ქრისტიანული მეურნეობრიობის უმთავრესი პრინციპია მატერიალური ღოვლათის ღვთივდადგენილი ზნეობით, სიმართლით მოპოვება და სიკეთეში გამოყენება. აქედან გამომდინარე, ბიზნესის დანიშნულება, მიზანი და თავისუფლება ზნეობრივ სიწმინდეშია.

სახელმწიფომ, მეწარმეებმა და მმართველებმა არ უნდა დაივიწყონ, რომ ისინი ღმერთის ნების, დაშვების და განჩინებების საფუძველზე არსებობენ და მისგანვე მოწოდებული არიან იზრუნონ ადამიანის, ერის, საზოგადოების, ქვეყნის და ეკლესიის კეთილდღეობისათვის.

საქართველოს სულიერ-მატერიალური სინერგიისა და ჰარმონიული სოციალურ-ეკონომიკური განვითარებისათვის აუცილებელია ქრისტიანული აზროვნებისაკენ შემობრუნება, მეურნეობის მართვაში ქრისტიანული საფუძვლებისა და პრინციპების აღორძინება, სასოფლო-სამეურნეო წარმოების აღდგენა, ერის მატერიალური და სულიერი პროგრესისათვის საჭირო თანამედროვე მაღალეფექტიანი დარგების განვითარება.

ქართველ მეცნიერ-ეკონომისტთა გადაუდებელი ამოცანაა ქრისტიანული ეკონომიკის, როგორც სამეცნიერო-პრაქტიკული და სასწავლო დისციპლინის წარმოჩენა, ეროვნული მეურნეობის ფუნქციონირების ამქვეყნიურად აუცილებელი და უფლისათვის სათნო ფორმების, მიმართულებებისა და მასშტაბების განსაზღვრა, საქართველოს ეკონომიკის მართვის მაკრო და მიკრო დონეებზე შესაბამისი გამოკვლევა-ანალიზის ჩატარება და ამის საფუძველზე ქვეყნის ღვთივსულიერი, სინერგიული სოციალურ-ეკონომიკური განვითარებისათვის სათანადო კონცეფციისა და რეკომენდაციების შემუშავება.

3. პ. დრაკერის კონცეპტუალური პარადიგმები მენეჯმენტის განვითარებისათვის

ახალი მიდგომები ეკონომიკის, ბიზნესისა და მართვის გააზრებისადმი და შესაბამისი პარადიგმები გადმოცემულია თანამედროვე მენეჯმენტის კორიფეს – პ. დრაკერის ნაშრომებში.

პროფესიული მენეჯმენტის თეორიისა და პრაქტიკის ისტორიაში ბოლო 50 წელი სამართლიანად არის მიჩნეული „პიტერ დრაკერის ეპოქად“. მართვის მეცნიერებისა და პრაქტიკის განვითარების სფეროში უდიდესი დამსახურების გამო პ. დრაკერი აღიარებულია „თანამედროვე მენეჯმენტის მამად“.

ერთ-ერთ თავის ნაშრომში, აანალიზებს რა დღეისათვის გაბატონებული უმთავრეს სამეურნეო-მმართველობით კონცეფციებს და პარადიგმებს, მეცნიერი ასკვნის, რომ მათ უკვე სრულიად ამოწურეს საკუთარი თავი. დღეს ისინი იმდენად დაშორდნენ რეალობას, რომ ამუხრუჭებენ მენეჯმენტის თეორიის განვითარებას და, რაც უფრო უარესია, ხელს უშლიან პრაქტიკას. აქედან გამომდინარე, დადგა დრო მათი გადასინჯვისა, რათა ფორმულირებულ იქნეს ახალი შეხედულებები, რომლებიც გამოაცოცხლებენ მენეჯმენტის მეცნიერებასა და პრაქტიკასაც.¹

თანამედროვე ცხოვრება თვალნათლივ გვიჩვენებს, რომ გლობალიზაციის პირობებში, XX და XXI საუკუნეთა მიჯნაზე მსოფლიო დადგა დიდი ცვლილებებისა და სრულიად ახალი, ზშირად, განუსაზღვრელი რეალობების წინაშე, რასაც თითქმის არ ითვალისწინებს დღევანდელი ბიზნესი და მენეჯმენტი.

ასეთი პრობლემების კვლევისას პ. დრაკერი გვთავაზობს ახალი, აქტუალური რეალობების ჩამონათვალს:

- შობადობის მკვეთრი დაცემა განვითარებულ ქვეყნებში;
- ცვლილებები შემოსავლების განაწილებაში;
- ეფექტიანობის განსაზღვრის ცვლილება;
- კონკურენციის გლობალიზაცია;
- ზრდადი შეუსაბამობა ეკონომიკურ გლობალიზაციასა და პოლიტიკურ განკერძოებას შორის.

მათი ანალიზის შედეგად მეცნიერი ასკვნის, რომ „ეს რეალობები აყენებენ საკითხებს, რომლებზეც ყოველმა ცალკეულმა ორგანიზაციამ დამოუკიდებლად უნდა იპოვოს პასუხები; ეს პასუხები იქნება სწორედ სტრატეგიის საფუძველი“.² თუ ორგანიზაცია ვერ შეძლებს ღირსეულად გაუმკლავდეს ზემოაღნიშნულ პრობლემებს, მას არ უნდა ჰქონდეს არათუ აყვავების, არამედ წარმატების იმედიც კი, „ერთადერთი პოლიტიკა, რომელსაც შეუძლია უზრუნველყოს წარმატება, არის მომავლის შეგნებული შენება. ...მო-

1 Drucker P. F. Management Challenges for the 21 st Century. N. Y. Harper Business, 1999 , p.5.

2 Drucker P. F. Management Challenges for the 21 st Century. N. Y. Harper Business, 1999 , p.43, 69.

მავლის შენების დაწყება, საკმაოდ სარისკოა, არდაწყება – უფრო უარესი“.¹

მომავლის შენება და ახალი სისტემების წარმართვა კვალიფიციურმა მენეჯერებმა უნდა განახორციელონ. ამასთან დაკავშირებით პ. დრაკერი ჩამოთვლის შვიდ უმთავრეს ამოცანას, რომლებიც უნდა გადაწყვიტოს მომავლის მენეჯერმა:²

1. მართვა უნდა ხდებოდეს დასახული მიზნების საფუძველზე;
2. მენეჯერი უნდა იყოს უფრო მეტად რისკიანი;
3. მენეჯერს უნდა შეეძლოს სტრატეგიული გადაწყვეტილებების მიღება;

4. მენეჯერი უნდა ქმნიდეს მიზნობრივ გუნდებს, რომელთა თითოეულ წევრს უნდა შეეძლოს საკუთარი სამუშაოს ეფექტიანობის გაზომა და შეფასება. ეს არის ყველაზე მთავარი ამოცანა მომავლის მენეჯერის მომზადების საქმეში;

5. მენეჯერი უნდა იყოს კომუნიკაციების მაღალეფექტიანი წარმმართველი;

6. მენეჯერს უნდა შეეძლოს ბიზნესის წარმოდგენა, როგორც მთლიანი, სისტემური ფენომენისა და თავისი საქმიანობის წარმართვისათვის ინტეგრირებულად გამოიყენოს მართვის ყველა ფუნქცია;

7. მენეჯერს უნდა შეეძლოს აზროვნება და მოქმედება გლობალური პროცესების მოთხოვნათა გათვალისწინებით.

გვსურს აღვნიშნოთ, რომ ასეთი კვალიფიკაციის, მომავლის მენეჯერთა მომზადება, თავის მხრივ, მოითხოვს სათანადო საგანმანათლებლო და სატრენინგო სისტემის შექმნას და ფუნქციონირებას, რაც ძალზე მნიშვნელოვან, ცალკე განსახილველ თემას წარმოადგენს და რაზეც შემდგომში ვგეგმავთ მსჯელობას.

სტატიაში ასახული საკითხების განხილვის შედეგად შესაძლებლად მიგვაჩნია დასკვნების სახით ჩამოვაყალიბოთ შემდეგი მოსაზრებები:

- * გლობალიზაციის კვალობაზე, ცივილიზებულ ქვეყნებში, უახლესი ეკონომიკურ-მართველობითი კონცეფციებისა და პარადიგმების საფუძველზე ვითარდება შესაბამისი ბიზნეს-სამენეჯერული თეორია და პრაქტიკა, რაც აუცილებლად უნდა იქნეს გათვალისწინებული ჩვენს ქვეყანაშიც;

1 Drucker P. F. Management Challenges for the 21 st Century. N. Y. Harper Business, 1999 , p.93.

2 Drucker P. F. The Practice of Management. Collins, 2006, p. 372-373.

- მდგრადი განვითარების მიზნის მიღწევისათვის აუცილებელია ძირეული ცვლილებების განხორციელება დაგეგმვისა და მართვის სფეროებში;

- გარემოსდაცვითი საქმიანობის მოწესრიგება საწარმოს დონეზე – ეს არის მდგრადი განვითარების თეორიის საფუძველი და პრაქტიკული შედეგის მიღწევის უმთავრესი გზა;

- გარემოსდაცვითი საქმიანობის ოპტიმალურად წარმართვისათვის ბუნებათცენტრირებული საწარმოებმა აუცილებელად უნდა შექმნან სათანადო ქვედანაყოფები ორგანიზაციის მართვის სტრუქტურაში;

- ღვთაებრივი სიბრძნე და ქრისტიანული ეკონომიკის კონცეფცია უნდა დაედოს საფუძვლად ყოველი ადამიანის და მთელი საზოგადოების საქმიანობას ცხოველქმედების ყველა სფეროში, მათ შორის, უპირველესად, სამეურნეო-მმართველობით საქმიანობაში;

- ქართველ მეცნიერ-ეკონომისტთა გადაუდებელი ამოცანაა ქრისტიანული ეკონომიკის, როგორც სამეცნიერო-პრაქტიკული და სასწავლო დისციპლინის წარმოჩენა, შესაბამისი გამოკვლევა-ანალიზის ჩატარება და ამის საფუძველზე ქვეყნის სინერგიული სოციალურ-ეკონომიკური განვითარებისათვის სათანადო კონცეფციისა და რეკომენდაციების შემუშავება;

- სამეურნეო-მმართველობით სფეროში აუცილებელია მოძველებული შეხედულებების გადასინჯვა, რათა ფორმულირებულ იქნეს ახალი კონცეფციები და პარადიგმები, რომლებიც გამოაცოცხლებენ მენეჯმენტის მეცნიერებას და პრაქტიკას;

- მომავლის შენება და ახალი სისტემების წარმართვა კვალიფიციურმა მენეჯერებმა უნდა განახორციელონ;

- უმაღლესი კვალიფიკაციის, მომავლის მენეჯერთა მომზადებისათვის საჭიროა სათანადო საგანმანათლებლო-სატრენინგო სისტემის შექმნა და ფუნქციონირება, რაც ახლო მომავალში უნდა განხორციელდეს.